

Rapport: Myndighetsgemensam tillsyn inom projektet "Osund konkurrens" 2020-06-15

Sammanfattning:

"Osund konkurrens" är ett samverkansprojekt mellan staden och myndigheter för att motverka oseriösa och olagliga näringsverksamheter. Projektet verkar för ett jämlikt Göteborg där insatser med myndighetsgemensamma tillsyner gjorts över hela staden. Utvalda objekt har haft brister inom flera olika områden. Det har varit konstaterade brister som t.ex. bristande brandskydd, brott mot tobakslagen, avsaknad av bygglov eller tillstånd för livsmedel och för höga ljud vid konserter. Företrädarna bakom verksamheterna har ofta samröre med grovt kriminella och organiserad brottslighet.

Under perioden mars 2019 – mars 2020 genomfördes myndighetsgemensamma tillsyner vid sammanlagt sju tillfällen och sju olika verksamheter besöktes, varav fyra verksamheter besökts fler än en gång. Tillsynerna resulterade bl.a. i:

- Sju förbudsbeslut med kopplade viten på sammanlagt 1 150 000 kr.
- Två beslut med förbud mot att bedriva fortsatt verksamhet i lokalerna.
- Rättelseföreläggande att ej få använda lokal som nattklubb, förenat med löpande vite om 20 000 kr/vecka och byggsanktionsavgift på 235 000 kr
- Flertalet tillsynsärenden med kopplade sanktionsavgifter
- Skatteverket har påfört kontrollavgifter med sammanlagt 82 500 kr för brister i kassaregisterhantering och personalliggare
- Kronofogdemyndigheten har initierat utmätningsärenden.
- Polisen har vid två tillfällen utrymt lokaler och avbrutit pågående festverksamhet med betalande gäster.

Genom projektet har den sunda konkurrensen gynnats bl.a. genom att oseriös verksamhet fått verksamhetsförbud och blivit ålagda kännbara viten som fastställts genom domstolsbeslut. Utöver omfattande åtgärder har projektet även lett till att flera verksamheter gjort frivilliga rättelser inom sina verksamheter. T.ex. har ansökan om tillstånd lämnats in och olovliga tillbyggnader har rivits.

Styrkan i projektet är att deltagande myndigheter och förvaltningar tillsammans kan lägga ett pussel som bidrar till kraftfulla åtgärder även inom områden som annars är svåra att nå fram till. Att vara uthållig och snabb i handläggningen har varit en framgångsfaktor. I "Osund konkurrens" har Räddningstjänsten, Stadsbyggnadskontoret, Miljöförvaltningen (Tillsyn och livsmedelskontroll), Tillståndsenheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Polisen deltagit. Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet (vid stadsledningskontoret) har haft rollen som sammankallande.

Inledning

Inspiration till projektet är en fokuserad myndighetstillsyn som Malmö Stad startade under 2017. Arbetet skedde inom ramen för kommunens trygghetsskapande insatser med omfattande tillsyn av verksamheter som inte följde gällande lagstiftning. Det rörde sig bland annat om brott mot miljö- och hälsoskydd, avsaknad av bygglov, bristande brandskydd, försäljning av oskattad tobak och alkohol och skatteundandragande. Kommunstyrelsen i Malmö avsatte 5,5 miljoner kronor för projektet. Miljöförvaltningen fick det övergripande samordningsansvaret och startade en projektgrupp med deltagare från bland annat stadsbyggnadskontoret, Räddningstjänsten, tillståndsenheten, Polisen, Skatteverket och Tullverket. Under 2017 genomfördes flera gemensamma tillsyner som resulterade ibland annat följande. Beslut om rökförbud på rökcaféer, registrering av nya bilverkstäder, identifiering av svartklubbar, förbud gällande farliga produkter och identifiering av olovliga boenden inklusive förbud utfärdades på ett flertal.

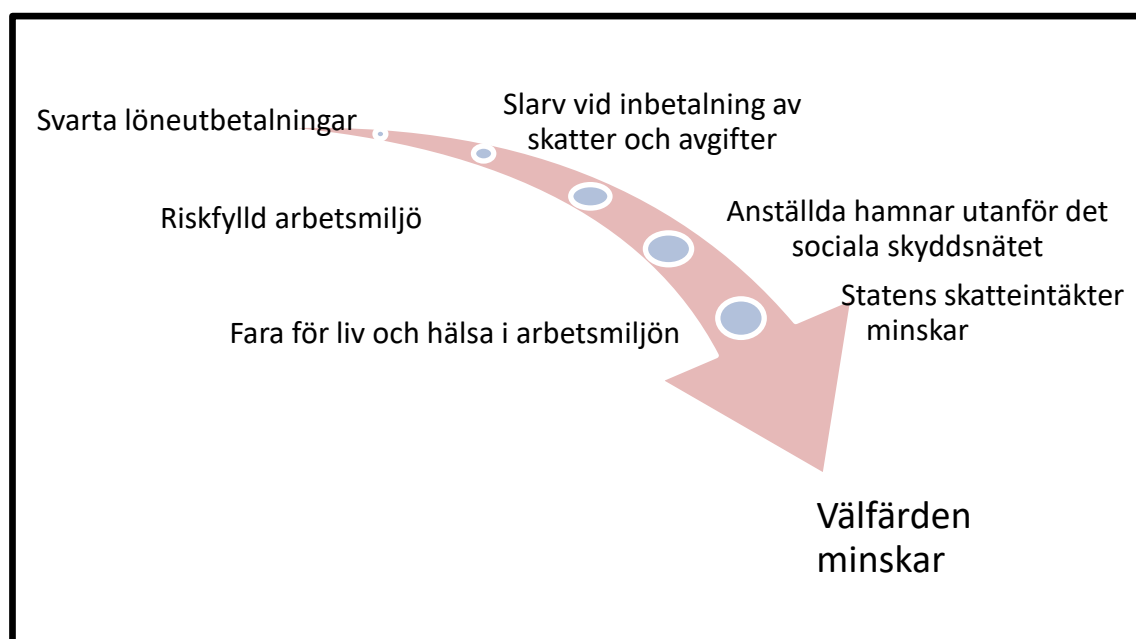
Bakgrund Göteborg

Under 2018 startade polisområde nordost i Göteborg en tillsyn i samverkan enligt den modell som genomförts i Malmö. Samverkansprojektet fick namnet "Osund konkurrens" och byggde på polisens lägesbild av oseriös näringsverksamhet. Syftet var att motverka oseriös verksamhet och osund konkurrens och skapa likhet inför lagen. Deltagande var Polismyndigheten Lokalpolisområde Nordost/ Gränspolisen, Räddningstjänsten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Miljöförvaltningen, Tillståndsenheten och Stadsbyggnadskontoret.

De insatser som genomfördes under 2018 visade att kommunen var en medspelare med tillgång till viktig erfarenhet, kunskaper och kontrollverktyg. Polisen noterade att det fanns svårigheter för dem att få en överblick över staden och kontaktvägar in och såg behov av att en samordnande funktion fanns för de kommunala verksamheterna. Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet tog under 2019 över den samordnande rollen för "Osund konkurrens".

Denna rapport är en sammanställning av det arbete som under 2019-2020 genomförts inom projektet "Osund konkurrens".

Följder av osund konkurrens

Bilden visar riskfaktorer vid osund konkurrens som kan påverka välfärden i negativ riktning.

Syfte

Syftet med samverkansprojektet ”Osund konkurrens” är att tillsammans inom Göteborgs Stad och med samverkande myndigheter motverka oseriösa och olagliga verksamheter. Projektet ska verka för ett jämlikt Göteborg där samtliga polisområden deltar och insatser ska göras över hela staden. Följder av osund konkurrens leder till minskad välfärd.

Roller

Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet har rollen som sammankallande och samordnande inom Göteborgs Stad mellan förvaltningarna vilket omfattar:

- Att administrera förarbete, sammankalla till möten och sammanställa dokumentation
- Att vara knypunkt mot myndigheterna
- Kommunicera ut budskapet i staden
- Rollen att vara strategisk, men även rådgivande och stöttande

De kommunala förvaltningarnas roll är att vara operativa och ha expertkompetens inom sina specialområden. Det är förvaltningarna som driver verksamheten, gör besöken via insatserna och driver ärendena. Förvaltningarna bidrar med kontaktpersoner som har mandat att utföra uppdragen och fått resurstid tilldelad.

Deltagare har varit Räddningstjänsten, Stadsbyggnadskontoret, Miljöförvaltningen (Tillsyn och livsmedelskontroll), Tillståndsenheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Polisen.

Målsättning, metod och sekretess

Målsättningen sattes till att besöka minst 10 verksamheter under 2019 och att projektet skulle återrapporteras och utvärderas 2020.

Ett ledord för arbetet i projektet är flexibilitet. Deltagande parter arbetar tillsammans med att utveckla metoder för att på ett effektivt sätt motverka oseriösa och olagliga verksamheter. Tyngdpunkten ligger på anpassningsbara samverkansformer och ha en flexibel planering för att kunna genomföra insatserna.

Respektive myndighet och förvaltning gör egen sekretessprövning. Förberedelser och planering sker genom ledning av polisen.

Lägesbild

Den ursprungliga lägesbilden gjord 2018 av polisområde nordost i Göteborg innefattade händelser där kriminella nätverk tar över fungerande verksamheter, utnyttjar svaga och skapar otrygghet, brotts- och ordningsproblem, allvarlig våldsbrottslighet, människohandel, hälsofarliga produkter, otillåten påverkan, parallella samhällsstrukturer, hederskultur, bristande förtroende för myndigheter och undanhållande av skattebetalningar. En kompletterande lägesbild som vuxit fram under projektets gång har visat bland annat följande: En drivkraft för kriminella är att få inkomster vilket innebär att lönsamheten ökar genom att hålla kostnaderna på en låg nivå, att kringgå regelverk kan medföra att kostnader i form av exempelvis installationer undviks. Vidare är skatteundandragande ett annat sätt att öka lönsamheten. Ett sätt att undvika att betala skatt är att dölja näringsverksamhet i den skattebefriade sektorn. En trend är att näringsverksamhet bedrivs som ideell förening där svartarbete kan döljas som volontäranställda men även att regelverk kan kringgås genom att uppge att verksamheten är inom slutna sällskap. Oseriösa verksamheter gynnas ofta ur ett kontrollperspektiv genom myndighetsöverskridande tillsyner, där man både tittar på livsmedel, rökning, brister i lokaler, personal mm.

Media

Göteborgsposten har i samband med tre av insatserna skrivit artiklar som redogjort för och uppmärksammat problematiken kring vattenpipecaféer och de myndighetsgemensamma insatserna för att upptäcka bland annat skattefusk, hälsovådlig mathantering, brott mot tobakslagen och brandfarliga miljöer.¹⁾

Artiklarna beskriver hur den gemensamma tillsynen gått till väga, och belyser bland annat problematiken och behovet av att fatta snabba beslut. Artiklarna har även beskrivit insatser där pågående caféverksamhet stängts ned.

Utdrag ur artikeln den 4 februari 2020:

”Nära 150 personer deltog på festen på ett av Göteborgs större vattenpipekaféer i helgen – då slog polisen till i en razzia. Den massiva insatsen, där 16 poliser ska ha deltagit, mot festlokalen skedde natten mellan lördag och söndag.

– Vi ser att det rör sig folk från kriminella nätverk på flera av de här vattenpipekaféerna eller festvåningarna, säger Fredrik Lennartsson, tillförordnad lokalpolisområdeschef i Nordost.”

¹ 2 mars 2019 <https://www.gp.se/nyheter/flera-myndigheter-slog-till-mot-fest-1.13797996>

13 november 2019 <https://www.gp.se/nyheter/göteborg/kritik-mot-hantering-av-vattenpipekaféer-1.20258438>

4 februari 2020 <https://www.gp.se/nyheter/göteborg/nattlig-razzia-stängde-vattenpipekafé-1.23494071>

Myndighetsgemensamma insatser mars 2019-mars 2020

Samordning och planering

Samverkande parter har deltagit i förberedande möten, myndighetsgemensamma tillsyner och uppföljande möten. Möten har hållits cirka en gång per månad, både via Skype och via fysiska möten.

En utbildning i otillåten påverkan och kriminella nätverk arrangerades under hösten i syfte att stärka deltagarnas kunskaper om de miljöer som de kan komma att möta under tillsynerna. En workshop som syftade till att svara på frågor kring vad som gör ett objekt intressant och hur projektet jobbar framåt hölls i februari 2020.

Polisens roll har varit att identifiera intressanta och relevanta objekt som kan bli aktuella för myndighetsgemensam tillsyn. Respektive myndighet och förvaltning har haft möjlighet att lämna in tips på intressanta objekt till Polisen. Polisen har vidare haft en viktig roll vid genomförandet av insatserna, där de ansvarat för utsättning och säkerheten för deltagarna. Tillståndsenheten har deltagit egenskap av sakkunnig inom området alkohol och tobak.

Beskrivning av objekten

Verksamheternas inriktning på objekten som varit föremål för insatserna har till övervägande del varit vattenpipecaféer men också och konsertarrangemang. Verksamheterna har varit fördelade i Göteborgs Stad och en verksamhet i Mölndals Stad. Det har varit verksamheter med en variation av antal gäster, från ett fåtal upp till ett hundratal gäster.

Verksamheterna som beskrivs som vattenpipecaféer har haft flera brister gällande olika kommunala tillstånd. Det rör sig om förbud mot rökning genom brott mot tobakslagen, avsaknad av bygglov, bristande brandskydd och uppmätning av höga ljud. Skatteverket har konstaterat brister i kassaregisterhantering och personalliggare och kronofogdemyndigheten har kunnat göra löneutmätningar. Av bilaga 1 framgår en beskrivning av respektive objekt.

Kännetecknande för objekten är att de har brister inom flera områden och är föremål för kontroll inom flera olika förvaltningar och myndigheter. En del av verksamheterna har drivit rättsprocesser parallellt med att verksamheten fortgår. En av verksamheterna har drivit nattklubbsverksamhet trots att bygglov saknats och kunnat låta verksamheten fortgå trots att processen ej avslutats i domstol.

Karaktären på objekten och företrädarna bakom verksamheterna har ofta samröre med grov kriminell och organiserad brottslighet.

Resultat av den myndighetsgemensamma tillsynen

Under perioden mars 2019 – mars 2020 genomfördes myndighetsgemensamma tillsyner vid sammanlagt sju tillfällen. Tre av insatserna var större insatser som samplanerats och ägde rum kvällstid under lördagar i maj, mars och september 2019. Därutöver har fyra uppföljningsbesök genomförts under december 2019, januari och februari 2020. Samtliga insatser och besök har varit oanmälda inspektioner. Sammanlagt har sju olika verksamheter besökts, varav fyra verksamheter besökts fler än en gång.

Sammanfattning per myndighet och förvaltning

Stängning och utrymning av pågående festverksamhet av Polisen

Räddningstjänsten har vid två av tillsynstillfällena besökt pågående festverksamheter och beslutat om omedelbart förbud mot att bedriva verksamhet i form av samlingslokal. Polisen har vid dessa två tillfällen som ägt rum på lördagskvällar utrymt lokalerna och därmed avbrutit pågående festverksamhet.

Beslut och anmärkningar av Räddningstjänsten

- Två beslut om förbud att bedriva verksamhet i form av samlingslokal
- Ett beslut (efterkontroll) om förbud mot olovlig övernattnings
- Flertal olika anmärkningar på fyra olika verksamheter. Bristerna har varit bristfälligt utfört brandskydd på tillbyggnad, avsaknad av tillstånd för gasolhantering, otillåten förvaring av gasol i verksamhetslokal, avsaknad av intyg på korrekt utförd installation av röckanal, samt anmärkningar på dörrvred, passagedörr och utrymningsskylt.

Beslut och tillsynsärenden av Stadsbyggnadskontoret (Byggnadsnämnden)

- Beslut att ej bevilja bygglov för ändrad användning av kontor till samlingslokal. Beslut fastställt av Mark- och miljödomstolen.
- Tillsynsärende och sanktionsavgift pga. anmälningspliktiga åtgärder utan startbesked. Åtgärderna har varit installation av röktrum och avsaknad av ventilation och anmälan om eldstad.
- Tillsynsärende för olovlig åtgärd på fastighet genom att man ändrat användning från lunchrestaurang till nattklubb/samlingslokal. Det saknas bygglov och startbesked.
- Rättelseföreläggande vilket innebär att fastighetsägaren ska upphöra med använda av lokalen som nattklubb och samlingslokal. Beslutet förenat med löpande vite om 20 000 kr per varje påbörjad kalendervecka och en byggsanktionsavgift på ca 235 000 kr påförts.
- Tillsynsärende tillbyggnad till fastighet som saknade bygglov. Det finns ett flertal brister som behöver åtgärdas om tillbyggnaden ska kunna få ett godkänt bygglov ur brand- och utrymningssäkerhet.

Beslut av miljöförvaltning (Miljö- och klimatnämnden)

- Fyra beslut, gällande fyra verksamheter, att förbjuda rökning i verksamhetslokaler.
 - Besluten är förenade med viten och har gällt med omedelbar verkan.
 - Vitesbelopp på sammanlagt (50 000 kr + 150 000 kr + 150 000 kr + 50 000 kr=) 500 000 kr.
 - Samtliga beslut har överklagats till Förvaltningsrätten som i samtliga fall har fastställt Miljö- och klimatnämndens beslut.
- Ett beslut gällande förhöjt vite. Miljöförvaltningen har fattat nytt beslut om förhöjt vite i januari 2020. Förvaltningsrätten har maj fastställt det förhöjda vitesbeloppet på 200 000 kr.
- Tre beslut gällande två verksamheter, avseende framförande av musik/underhållning över riktvärden för höga ljudnivåer.
 - Två vitesbelopp (150 000 kr + 150 000 kr + 150 000 kr =) 450 000 kr
 - Tillsynsavgifter förenade med utförda inspektioner
- Ett beslut gällande sanktionsavgift 5 000 kr. Avgiften avsåg att livsmedelsverksamhet inte registrerats vid ägarbyte.

Beslut av Skatteverket

- Fem beslut om kontrollavgifter avseende brister i personalliggare och kassaregister.
- Två bifall för överklagade kontrollavgifter i Förvaltningsrätten.
- Sammanlagda kontrollavgifter uppgår till
(5 000 + 17 500 + 12 500 + 2 500 + 12 500 + 12 500 + 20 000=) 82 500 kr.

Beslut och handläggning hos Kronofogdemyndigheten

- 65 kontroller mot interna system varav:
privatpersoner (59), ideella föreningar (1) och bolag (5).
- 9 av kontrollerna har röjt personer/bolag som varit föremål för utmätning.
- Löneutredningar/löneutmätningar och bankutredning har initierats.

Frivilliga rättelser

Efter inspektionerna har några av verksamheterna lämnat in följande ansökningar:

- Tillståndsenheten har fått in ansökan från av verksamheterna gällande försäljningstillstånd för tobak. Ytterligare en ansökan förväntas inkomma från ytterligare en verksamhet som varit föremål för tillsyn.
- Miljöförvaltningen har fått in en anmälan om registrering av livsmedelsverksamhet
- Tillbyggnad som saknat bygglov och haft bristfälligt utfört brandskydd har rivits.
- Fastighetsägare som inhyst konsertarrangör som fått föreläggande om vite pga. för högt ljud har uttalat att fler konserter inte kommer att arrangeras.
- Två separata verksamheter har gjort anmälan om installation av rökrum samt fått startbesked.

Försvårande faktorer

Ideella föreningar

En del av verksamheterna som besökts bedrivs som ideella föreningar och det finns generellt en ökande trend i antal ideella föreningar som bedriver verksamhet. Det finns en problematik kring denna associationsform, dels då den är enkel att starta, dels då det finns begränsad insyn från ett myndighetsperspektiv. Det gäller såväl information om ekonomisk ställning som vem som är företrädare för föreningen. Besökta föreningar som drivit vattenpipecaféer menar att de ska undantas från rökförbud då deras verksamhet endast omfattar medlemmar. Detta bedöms vara en strategi för att undvika ansvar och möjliggöra att verksamhet kan bedrivas i strid mot gällande lagstiftning.

Byte av namn och ägare

Verksamheterna bedrivs ofta i samma lokaler och på samma adress. Däremot kan både namn på verksamheten och ägare bytas ut. Namnet på verksamheten är ofta inte samma som företagsnamnet. Byts både namn och företag ut blir det svårt att följa vad som hänt och vem som faktiskt driver verksamheten. Till detta kommer problematiken mellan faktisk företrädare och formell företrädare, där den senare kan vara en bulvan. Ett bolag som driver verksamheten kan få ekonomiska problem och försättas i konkurs. De faktiska företrädarna bakom verksamheterna agerar ofta i bakgrunden och låter bulvaner företräda företaget i offentliga sammanhang. Verksamheten fortsätter dock utan större påverkan.

Uthållighet

Det finns flera exempel på hur oseriösa näringsidkare fortsätter att driva verksamhet i strid mot olika former av förbud eller föreläggande. Det kan både drivas helt lagstridigt men också i avvaktan på att frågan ska prövas i en högre rättslig instans.

Säkerhetsaspekten

Besökta verksamheter innefattar besök i utsatta miljöer, dels med anknytning till grovt kriminella miljöer, dels under tidpunkter och i lokaler med gäster som kan vara alkohol- och drogpåverkade. Handläggarna kan utsättas för otillåten påverkan såväl under besöken och arbetspasset, som under beslutsprocessen.

Framgångsfaktorer

Tillgång till samlad kompetens

Polisens möjlighet att ingripa mot verksamhet som faller inom osund konkurrens är ofta begränsad till förverkande av varor eller utfärdande av bötesbelopp. Detta är påföljder som ofta har ett begränsat ekonomiskt värde och därmed inte heller får en avgörande effekt på längre sikt. Medan polisens roll är att vara brottsbekämpande har deltagande myndigheter en roll att se till att administrativa regler och förordningar följs. I projektet har deltagande myndigheter tillsammans en stor verktygslåda med möjlighet att fatta administrativa beslut som t.ex. stängning eller förbud mot fortsatt verksamhet, eller viten och avgifter som kan uppgå till betydande belopp. Genom tillgång till deltagande myndigheters samlade kompetens och kontrollmöjligheter har tillsynerna fått en effekt som påverkar även på längre sikt. T.ex. har två verksamheter stängts ned och fått förbud att fortsätta bedriva sin verksamhet.

Genom de myndighetsgemensamma tillsynerna har myndigheter och förvaltningar gjort olika noteringar och skapat underlag leder det till en samlad bild som kan vara av vikt i den individuella bedömningen. T.ex. har det varit till stöd i bedömningen av om en ideell förening ska undantas från ett rökförbud pga. att rökning sker i en medlemslokal. Vid en samlad bedömning har förvaltningsrätten kunnat konstatera att det varit fråga om näringsverksamhet och inte föreningsverksamhet.

Specialistkompetens

Varje förvaltning och myndighet har specialistkompetens inom sitt område. Ett tydligt exempel är tillståndsenheten som haft en viktig roll som sakkunnig. Genom att många av verksamheterna har lokaler där det förekommer såväl alkoholförsäljning som tobaksrökning uppstår många frågor relaterade till alkohol och tobak. Det kan t.ex. vara hjälp vid bedömning av tobak, märkning av tobak och förverkande. Tillståndsenhetens kontrollmöjlighet inträder först när det gäller efterlevande av tillstånd. Verksamheterna som besökts saknar dock ofta tillstånd varför Tillståndsenhetens egen verktygslåda sällan kan öppnas.

Säkerhetsskapande åtgärder

Säkerhetsfrågan är viktig och det handlar om att göra riskbedömningar och aktivt arbeta med frågorna på respektive förvaltningar. Det kan t.ex. handla om att medvetandegöra frågor om otillåten påverkan som kan förekomma både under och efter att besöken är avslutade. Stadsledningskontoret har kompetens inom otillåten påverkan och ansvarar för stadens utbildningar inom området, denna kunskap har samtliga i samverkansprojektet haft möjlighet att ta del av.

Genom att polisen alltid är med på de myndighetsgemensamma tillsynerna och tar ansvar för säkerhetsskapande åtgärder ges deltagande myndigheter och förvaltningar möjlighet att besöka verksamheter på ett tryggt sätt. Polisens närvaro ger även möjlighet att besöka verksamheter med öppettider som inte innefattas i normal arbetstid.

Ingång i Kriminella miljöer

Deltagande myndigheter och förvaltningarna ser fördelar genom att de ges möjlighet att träffa klientel som annars är svåra att komma i kontakt med. Det kan t.ex. vara grovt kriminella som saknar inkomst och kan möjliggöra beslut om löneutmätning, eller att kunna besöka verksamhet med svart arbetskraft på ett säkert sätt. Genom att tillsynen sker utan förvarning ger det möjlighet att ha insyn i en verksamhet som inte har tillrättalagts.

Uthållighet och snabbhet

Projektet har visat på att effektfulla beslut varit ett resultat av en uthållighet med upprepat antal inspektioner och besök. Genom att besöka en verksamhet vid flertalet tillfällen kan också upprepade förseelser upptäckas. Genom att myndigheterna och förvaltningarnas beslut ibland kan ha lång handläggningstid kan ett företag ha hunnit gått i konkurs före beslutad åtgärd, t.ex. före böter har betalats. Det visar att det är viktigt att beslut med omedelbar verkan övervägs i tidigt skede. Det kan t.ex. vara stängning av pågående verksamhet eller vite med omedelbar verkan.

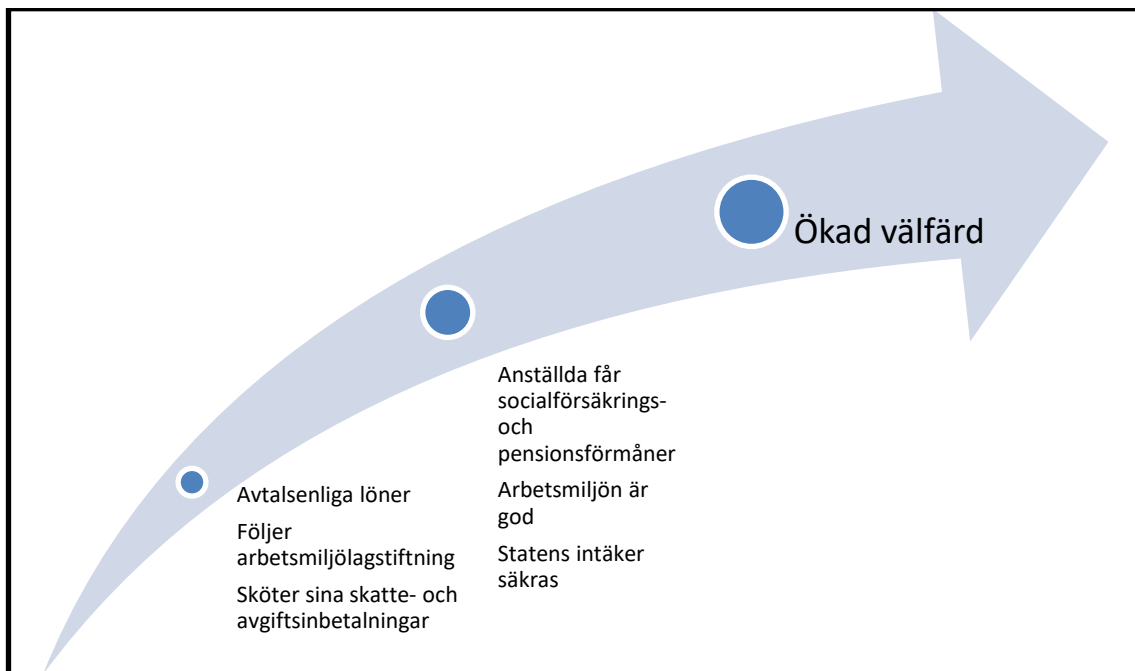
Arbetet framåt och metodutveckling

Framgångsfaktorerna inom projektet visar att en effektiv arbetsmetod har identifierats där styrkan ligger i samverkan inom staden med myndigheterna.

Det finns ett behov av att arbeta med metodutveckling och undersöka vilka alternativa juridiska möjligheter som finns för att fortsatt stoppa och störa oseriösa näringsidkare.

Det kan t.ex. vara fråga om att fler efterkontroller från de rättsvårdande myndigheterna. Det finns också ett behov att se över hur stadens förvaltningar kan ta beslut om snabbare åtgärder som t.ex. vite med omedelbar verkan. Det finns även behov att hitta ändrade arbetsätt för att kunna stoppa oseriösa verksamheter som byter namn, adress och formella företrädare, men där den organiserade brottsligheten bakom är konstant.

Följder av sund konkurrens

Bilden visar faktorer vid sund konkurrens som kan påverka välfärden i positiv riktning

Slutsats

Kännetecknande för osund konkurrens är att verksamheten bedrivs på ojämlika villkor. Restaurangen i kvarteret som driver sin verksamhet enligt gällande lagar och förordningar har både en bättre arbetsmiljö men också ett högre kostnadsläge än den oseriösa näringsidkaren. Den senare kan t.ex. slippa göra dyra installationer och ha svart arbetskraft och därmed få en bättre lönsamhet.

Genom projektet ”Osund konkurrens” har den sunda konkurrensen gynnats genom att oseriös verksamhet fått verksamhetsförbud och blivit ålagda kännbara viten. Åtgärderna har fastställts genom domstolsbeslut.

Utöver omfattande åtgärder har projektet även lett till att flera verksamheter gjort frivilliga rättelser inom sina verksamheter. T.ex. har ansökan om tillstånd lämnats in och olovliga tillbyggnader har rivits.

Projektet har jobbat mot en effektivare samverkan och viktiga slutsatser har erfarits.

Att vara uthållig och snabb i handläggningen har varit en stor framgångsfaktor.

Styrkan i projektet är att deltagande myndigheter och förvaltningar tillsammans kan lägga ett pussel som bidrar till kraftfulla åtgärder även inom områden som annars är svåra att nå fram till.

Har ni frågor kring projektet Osund konkurrens kontakta

Pia Eriksson, 031 – 368 01 37, pia.eriksson@stadshuset.goteborg.se

Catharina Lindstedt, 031-368 01 41, catharina.lindstedt@stadshuset.goteborg.se

Bilaga 1, Beskrivning av objekten

Objekt 1, Gamlestadsvägen.

Verksamheten har besökts tre gånger (13 september, 17 januari och 31 januari)

Objekt 1 är en ideell förening med ca 800 medlemmar. De hyr en lokal på Gamlestadsvägen. I lokalen, som rymmer ca 150 gäster, förekommer rökning vattenpipa. Lokalen är enligt bygglov godkänd för kontor.

Byggnadsnämnden i Göteborgs kommun beslutade den 6 mars 2019, att avslå ansökan om bygglov för ändrad användning av kontor till samlingslokal. Detta har överklagats och nämndens beslut har den 2 mars fastställts genom att mark- och miljödomstolen avslog överklagandet. Avslaget överklagades inte utan fick laga kraft 2020-03-23.

Miljöförvaltningen har bedömt att föreningens verksamhet utgörs av en serveringslokal och inte en ideell förening. Vid tillsynsbesök den 13 september 2019 tillhandahölls mat, dryck och vattenpipor. Dörren till lokalen var öppen och vem som helst kunde få tillträde till lokalen utan kontroll av medlemskap. Några av gästerna i lokalen uppgav att de besökte lokalen utan att vara medlemmar. Det bedöms därför att allmänheten har tillträde till lokalen. Något rökrum finns inte i lokalen utan rökning sker i hela lokalen. Miljöförvaltningen förelade om ett vitesbelopp om 150 000 kr förbjuda föreningen att tillåta rökning i lokalen. I mars 2020 fastställde förvaltningsrätten beslutet och bedömt att föreningen bedriver näringsverksamhet.

Räddningstjänsten har noterat brister på dörrvred, passagedörr, brännbart material i utrymningsväg och utrymningsskylt. Det fanns även brister i installation av rökkanal och flertalet möjliga tändkällor.

Räddningstjänsten har vid ett besök i början av 2020 beslutat om stängning av pågående verksamhet och polisen utrymde lokalen. Därefter har förbud mot att bedriva verksamhet i form av samlingslokal ställts till fastighetsägaren.

Miljöförvaltningen har vid samma besök gjort en ljudmätning i verksamheten. Miljöförvaltningen gjorde en ljudmätning och konstaterade riktvärdet för den maximala ljudnivån överskreds med 9 decibel. Miljöförvaltningen anser att föreningen är ansvarig för att gällande regelverk följs vad gäller de ljudnivåer som publiken utsätts för då musik spelas i lokalerna. Miljöförvaltningen förelade i april 2020 föreningen att vidta åtgärder som innebär att ljudnivåerna vid framförande av musik inte överskrider riktvärdena i Folkhälsomyndighetens riktvärden för höga ljudnivåer. Beslutet var förenat med vite på 150 000 kr och miljöförvaltningen tog ut även en tillsynsavgift.

Skatteverket har i december 2018 påfört kontrollavgift 12 500 kr för brist i personalliggare och 20 000 kr brist i kassaregister. Förvaltningsrätten har under 2019 fastställt besluten.

Objekt 2, Nordanvindsgatan

Verksamheten har besökts två gånger (13 september och 16 december)

Objekt 2 drivs som en enskild firma med serveringslokal på Nordanvindsgatan. I lokalen sker servering med försäljning av dryck och tillhandahållande av vattenpipor. Det finns underhållning, förtäring och rökning i samma rum. Antal gäster vid besök har varit cirka 10.

Stadsbyggnadskontoret har skapat tillsynsärende och sanktionsavgift kommer att ges för att de gjort anmälningsskyldiga åtgärder utan startbesked. Åtgärderna har varit installation av rökrum och avsaknad av ventilation och anmälan om eldstad.

Räddningstjänsten har noterat att installation skett av rökkanal för att leda bort rök från de kolbitar som används för vattenpipsrökningen. Det saknas intyg på installationen är korrekt utförd. Vidare har också noterat att det bör kontrolleras att denna ej bryter någon brandcellsgräns.

Miljöförvaltningen har bedömt att caféverksamheten sker i strid mot tobakslagen. Det har förekommit underhållning i lokalens rökrum samtidigt som rökning pågått. Miljöförvaltningen förelade om ett vitesbelopp om 50 000 kr och förbjöd rökning i lokalen. I mars 2020 fastställde förvaltningsrätten beslutet och bedömde att miljöförvaltningen haft fog för att vid vite förbjuda att tillåta rökning i serveringslokalen.

Skatteverket har påfört två kontrollavgifter efter två olika inspektioner. Avgifterna avser brist i personaliggare, dels 5 000 kr, dels 17 500 kr.

Tillståndsenheten har i september, efter inspektionerna, fått in en ansökan från caféverksamheten, gällande försäljningstillstånd för tobak.

Objekt 3, Lundby Hamngata

Verksamheten har besökts en gång. (3 maj)

Det är en liten lokal med restaurangverksamhet med plats för upp till 30 besökare. Verksamheten bedrivs i ett aktiebolag.

2018-11-13 uppmärksammade Räddningstjänsten det att fanns en tillbyggnad till fastigheten som saknade bygglov. Stadsbyggnadskontoret underrättades. finns ett flertal brister som behöver åtgärdas om tillbyggnaden ska kunna få ett godkänt bygglov ur brand- och utrymningssäkerhet. Vidare har noterats att tillbyggnaden är riven i ett efterled av förbudet.

Räddningstjänsten har haft två anmärkningar vid besök.

Dels saknas tillstånd för gasolhantering. Verksamheten innehar gasol i form av en installation med förvaringsskåp på utsidan och rördragning till köket. Det senaste tillståndsärendet för gasolhantering från 2015 gäller den förra ägaren. Därefter har nytt tillstånd sökts och godkänts för den nye ägaren. Dels har tillbyggnaden som saknar bygglov bristfälligt utfört brandskydd. Några av bristerna var bland annat att, en av utrymningsvägarna har felaktig slagriktning, den andra utrymningsvägens bredd understiger minimikravet. Ytskiktet i lokalen är felaktigt utfört (brännbart material på hela väggarna). Sammantaget finns ett flertal brister som behöver åtgärdas om tillbyggnaden ska kunna få ett godkänt bygglov ur brand- och utrymningssäkerhet. Inget direkt användningsförbud för lokalen ges. Sökande meddelas att vidare hantering i ärendet ska skötas via stadsbyggnadskontoret.

Stadsbyggnadskontoret startade tillsynsärende efter räddningstjänstens första besök 2018, gällande olovlig tillbyggnad. Tillbyggnaden har därefter rivits. Även en olovligt uppställd container har avlägsnats platsen. Tillsynsärendet har efter rättelse avslutats.

Miljöförvaltningen gjorde ansökan om sanktionsavgift pga. att de inte registrerat verksamheten innan de startade (5 000 kr) och noterade ny ägare. De fick in en anmälan om registrering av livsmedelsverksamhet. Följd: Nu har tillbyggnad rivits tillstånd för lagen om brandfarliga och explosiva varor har sökts och anläggning har servats.

Objekt 4, Stenkolsgatan

Verksamheten har besökts tre gånger (13 september, 14 december och 17 januari).

Objekt 4 är ett aktiebolag och hyr lokaler av ett fastighetsbolag. I lokalerna bedrivs verksamheten som tidigare hette ”Café P”, efter namnbyte till ”L”. I verksamheten serveras mat och dryck och det erbjuds underhållning i form av musik. Det förekommer rökning av vattenpipor i lokalen.

Stadsbyggnadskontoret har ett pågående ärende med fastighetsägaren. Det gäller en olovlig åtgärd på fastigheten genom att man ändrat användning från lunchrestaurang till nattklubb/samlingslokal. Det saknas bygglov och startbesked. Man bedömer att bygglov för åtgärden inte kan beviljas pga. avvikelse från detaljplanen, som endast tillåter användning för industriellt ändamål. Stadsbyggnadskontoret beslutade i juni 2019 om rättelseföreläggande vilket innebär att fastighetsägaren ska upphöra med användning av lokalen som nattklubb och samlingslokal. Beslutet förenades med löpande vite om 20 000 kr per varje påbörjad kalendervecka och en byggsanktionsavgift på ca 235 000 kr påförts. Ärendet ligger för avgörande i domstol.

Räddningstjänsten har haft anmärkning dels på att gasol förvaras i lokalen trots att tillstånd saknas, dels anmärkning på felaktiga dörrvred om antal gäster överstiger 50 personer. Miljöförvaltningen har bedömt att caféverksamheten sker i strid mot tobakslagen. Miljöförvaltningen kunde konstatera att det serverades mat och dryck samt fanns underhållning i form av musik med hög ljudnivå. Det har förekommit underhållning i lokalens rökrum samtidigt som rökning av vattenpipor pågått. Miljöförvaltningen förelade om ett vitesbelopp om 150 000 kr och förbjöd rökning i lokalen. I mars 2020 fastställde förvaltningsrätten beslutet och bedömde att miljöförvaltningen haft fog för att vid vite förbjuda att tillåta rökning i serveringslokalen. Med hänsyn till att tidigare vitesföreläggande med vitesbelopp om 150 000 kr inte haft avsedd effekt har Miljöförvaltningen fattat nytt beslut om förhöjt vite i januari 2020. Förvaltningsrätten har maj fastställt det förhöjda vitesbeloppet på 200 000 kr.

Miljöförvaltningen gjorde också en ljudmätning i verksamheten. Mätningen gjordes i ett avskilt rum där barn och vuxna serverades mat och dryck samtidigt som det röktes vattenpipa och spelades musik på hög nivå. Som framgår av protokollet ligger uppmätt maximal ljudnivå över Folkhälsomyndighetens riktvärde för höga ljudnivåer. Miljöförvaltningen förelade bolaget att vidta åtgärder som innebär att ljudnivåerna vid framförande av musik inte överskrider riktvärdena i Folkhälsomyndighetens riktvärden för höga ljudnivåer. Beslutet var förenat med vite och miljöförvaltningen tog ut även en tillsynsavgift.

SKV har påfört kontrollavgift med 12 500 kr pga brister i personalliggaren.

Objekt 5, Lergöksgatan

Verksamheten har besökts fyra gånger (3 maj, 13 september, 10 januari och 17 januari).

Caféverksamheten bedrivs av en ideell förening som har fler än 300 medlemmar. I verksamheten arrangeras fester med livemusik, dansk och servering. De har själva anfört att de bedriver servering till föreningens medlemmar och att endast medlemmar släpps in i lokalen på Lergöksgatan. Föreningen tillhandahåller medlemmarna vattenpipor för rökning. Föreningen har mer än 300 medlemmar.

Miljöförvaltningen bedömt att verksamheten utgör en servering och inte en ideell förening. Vid tillsynsbesök förekom tillhandahållande av mat, dryck och vattenpipor. Det fanns inte någon kontroll i dörren att endast medlemmar släpptes in. Det saknas rökrum och rökning ägde rum i hela lokalen. Det förekommer även underhållning med livemusik. Lokalen inte uppfyller tobakslagens krav. Verksamheten i lokalerna innefattar servering av mat och dryck samt rökning med vattenpipa. Miljöförvaltningen förelade om ett vitesbelopp om 150 000 kr och förbjöd rökning i lokalen. I mars 2020 fastställde förvaltningsrätten beslutet och bedömde att miljöförvaltningen haft fog för att vid vite förbjuda att tillåta rökning i serveringslokalen.

Räddningstjänsten har noterat brister på dörrvred, passagedörr och utrymningsskylt.

Skatteverket har påfört två kontrollavgifter. Avgifterna avser brist i kassaregister och brist i personalliggaren, dels 12 500 kr, dels 2 500 kr.

Objekt 6, Källered

Verksamheten drivs av en ideell förening har besökts en gång (2 mars 2019).

Lokalen finns i Mölndals kommun. Det är en nattklubb med bl.a. vattenpiporökning. Räddningstjänsten stängde och utrymde lokalen. Ägaren och nyttjanderättshavaren förbjöds att på aktuell fastighet bedriva verksamhet i form av samlingslokal och att använda kolgrillar (Gäller till dess bygglov eller sakkunnighetsintyg lämnas in) Beslutet gällde med omedelbar verkan från den 2 mars 2019.

Objekt 7, Bergsjön

Verksamheten har besökts en gång (2 mars 2019).

Miljöförvaltningen gjorde mätning av ljud under en konsert med barn i publiken. Föreläggande med vite 150 000 kr på ljud pga. för hög ljudnivå i lokalen. Fler arrangemang kommer ej hållas i lokalen.